

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Μεταπτυχιακή διατριβή

**Η ΑΗΔΙΑ ΩΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ
ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ**

Κατερίνα Δημητρίου

Λεμεσός 2026

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΤΜΗΜΑ
ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Η ΑΗΔΙΑ ΩΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Κατερίνα Δημητρίου

Λεμεσός 2026

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Κατερίνα Δημητρίου, 2026 . Με επιφύλαξη παντός
δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της μεταπτυχιακής διατριβής από το Τμήμα Καλών Τεχνών του
Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των
απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την αναπληρώτρια καθηγήτρια Έφη Κυπριανίδου για την καθοδήγηση, την υποστήριξη και την εμπιστοσύνη που μου έδειξε καθ'όλη την διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας διατριβής.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διατριβή εξετάζει την έννοια της αηδίας στη σύγχρονη τέχνη και τον κινηματογράφο, εστιάζοντας ιδιαίτερα στη σχέση της με το σώμα, την αισθητική εμπειρία, την ηθική και τη θέαση. Αν και η αηδία συνδέθηκε παραδοσιακά με τη βιολογική αποστροφή απέναντι στη μόλυνση, τη φθορά και τη σήψη, η εργασία επιχειρεί να δείξει ότι πρόκειται για βαθιά πολιτισμικό και κοινωνικό συναίσθημα, το οποίο λειτουργεί ως μηχανισμός οριοθέτησης ανάμεσα στο καθαρό και το ακάθατο, στο αποδεκτό και το αποκλίνον, στο ανθρώπινο και το απάνθρωπο. Αρχικά, εξετάζεται η θέση της αηδίας μέσα στην ιστορία της αισθητικής θεωρίας, από την παραδοσιακή αντιμετώπισή της ως συναισθήματος ασύμβατου με την τέχνη έως τη σύγχρονη επανεκτίμησή της ως σημαντικού αισθητικού και φιλοσοφικού εργαλείου. Μέσα από τις θεωρίες των Carolyn Korsmeyer, Noël Carroll και Julian Hanich αναλύεται η δυνατότητα της αηδίας να λειτουργεί ως μορφή αισθητικής εμπειρίας, ικανή να ενεργοποιεί έντονες σωματικές και συναισθηματικές αντιδράσεις στον θεατή. Στη συνέχεια, η διατριβή επικεντρώνεται στη θεωρία του *abject* της Julia Kristeva, διερευνώντας τη σχέση ανάμεσα στην αηδία, τη σωματικότητα και τη θνητότητα. Το *abject* προσεγγίζεται ως εκείνο που διαταράσσει τα όρια του υποκειμένου και αποκαλύπτει την εύθραυστη και υλική φύση της ανθρώπινης ύπαρξης. Η αηδία παρουσιάζεται έτσι ως αντίδραση όχι μόνο απέναντι στη βρωμιά ή τη φθορά αλλά απέναντι στην κατάρρευση της πολιτισμικής και υπαρξιακής σταθερότητας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται επίσης στην κοινωνική και ηθική διάσταση της αηδίας. Μέσα από τις θεωρίες των William Ian Miller και Martha Nussbaum εξετάζεται η λειτουργία της αηδίας ως μηχανισμού κοινωνικής ταξινόμησης, αποκλεισμού και αποανθρωποποίησης. Η εργασία αναλύει πώς η αηδία χρησιμοποιείται ιστορικά για να παρουσιαστούν συγκεκριμένα σώματα ή κοινωνικές ομάδες ως «μιαρές» ή «μολυσματικές», αποκαλύπτοντας τη στενή σχέση της με την εξουσία, την ηθική και την κοινωνική ιεραρχία. Παράλληλα, διερευνάται η θέση του θεατή απέναντι στο αποκρουστικό και η σχέση ανάμεσα στην αποστροφή, τη *fascination* και την αισθητική έλξη. Η θέαση εικόνων βίας, παραμόρφωσης και αποσύνθεσης προσεγγίζεται ως εμπειρία ηθικής αμηχανίας, κατά την οποία ο θεατής έρχεται αντιμέτωπος όχι μόνο με το αποκρουστικό αντικείμενο αλλά και με τη δική του επιθυμία να συνεχίσει να κοιτάζει. Η θεωρητική ανάλυση πλαισιώνεται από παραδείγματα σύγχρονης τέχνης και κινηματογράφου, όπως τα έργα των Chapman Brothers, το *Salò, or the 120 Days of*

Sodom του Pier Paolo Pasolini, το A Clockwork Orange του Stanley Kubrick και παραδείγματα body horror κινηματογράφου. Μέσα από αυτά τα έργα εξετάζεται πώς η αηδία χρησιμοποιείται ως αισθητικός και πολιτικός μηχανισμός που αποκαλύπτει τις αντιφάσεις της σύγχρονης κουλτούρας γύρω από το σώμα, τη βία, τη θνητότητα και την ανθρώπινη ταυτότητα. Η διατριβή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η αηδία δεν αποτελεί απλώς σωματική ή ψυχολογική αντίδραση αλλά πολυσύνθετο πολιτισμικό και φιλοσοφικό φαινόμενο. Η σύγχρονη τέχνη και ο κινηματογράφος αξιοποιούν την αηδία όχι μόνο για να σοκάρουν αλλά για να αποδομήσουν σταθερές αντιλήψεις γύρω από την ηθική, την καθαρότητα, την ανθρωπινότητα και τα όρια του πολιτισμού, μετατρέποντας το αποκρουστικό σε μέσο αισθητικής, κοινωνικής και πολιτικής αποκάλυψης.

Λέξεις Κλειδιά: Αηδία, Abject, Θεατής, Σύγχρονη Τέχνη, Ηθική Αηδία.

ABSTRACT

This dissertation examines the concept of disgust in contemporary art and cinema, focusing on its relationship to the body, aesthetic experience, morality, and spectatorship. Although disgust has traditionally been associated with biological reactions to decay, contamination, and bodily corruption, this study argues that disgust functions as a deeply cultural, social, and political emotion that shapes the boundaries between purity and impurity, normality and deviation, the human and the inhuman. The dissertation first explores the position of disgust within the history of aesthetic theory, tracing its transition from being considered incompatible with artistic experience to becoming a central element of contemporary aesthetics. Drawing on the theories of Carolyn Korsmeyer, Noël Carroll, and Julian Hanich, the study investigates how disgust can operate as a powerful aesthetic experience capable of producing intense bodily and emotional engagement. Particular emphasis is placed on Julia Kristeva's theory of the abject and its relation to corporeality, mortality, and the instability of the subject. Disgust is approached not merely as a response to dirt or bodily decay, but as a reaction to the collapse of symbolic and existential boundaries. Through the concept of abjection, the dissertation examines how the grotesque body exposes the fragility of human identity and the instability underlying cultural notions of order and control. The dissertation also investigates the moral and social dimensions of disgust through the work of William Ian Miller and Martha Nussbaum. Their theories reveal disgust as a mechanism of social classification, exclusion, and dehumanization. In this context, disgust is analyzed as an ideological tool historically used to portray certain bodies, identities, and social groups as impure, contaminating, or morally inferior. The study therefore highlights the close relationship between disgust, power, morality, and social hierarchy. In addition, the dissertation explores the role of the spectator and the ambivalent relationship between disgust, attraction, and fascination. The experience of viewing disturbing images is examined as a form of ethical confrontation in which the spectator becomes implicated in the act of looking. Rather than functioning solely as rejection, disgust often coexists with curiosity and aesthetic pleasure, revealing the complex dynamics between violence, visual consumption, and spectatorship in contemporary culture. The theoretical framework is supported through analyses of contemporary artworks and films, including the works of the Chapman Brothers, Pier Paolo Pasolini's *Salò*, or the 120 Days of Sodom, Stanley Kubrick's *A Clockwork*

Orange, and examples of body horror cinema. These works are examined as aesthetic and political explorations of violence, corporeality, humiliation, and the instability of human identity. Ultimately, the dissertation argues that disgust should not be understood merely as a biological or psychological reaction, but as a complex cultural and philosophical phenomenon. Contemporary art and cinema employ disgust not simply to shock, but to expose the fragility of social and moral structures, transforming the grotesque and the abject into tools of aesthetic, ethical, and political critique.

Key words: Disgust, Abjection, Spectatorship, Contemporary Art, Moral Disgust.